

Nakamle bijava phageren o fundamentálne hakaja the o phundripena le čavoreske, maškar save pal o Dopheňipen pal o hakaja čavoreske rešcon:

- o hakaja pro kheratuno the famelijakro dživipen
- o hakaja bareder te phenel peskero andre savoreste, save pes likeren pro čavore the oda pes lel sarchaćipen
- o hakaja pro sikhľuviben
- o hakaja pro pašluviben the ničnakerdo vremja, o hakaja so šaj phenes so kames, the pro sascipen
- o hakaja anglo teštoskro the vodákero zoralípen, anglo nalačho dopheňipen, the musajkeriben, andre perel o sexuálno musajkeriben, the te pes pal o čavore nastarinen, nalačho keriben, kas triznen the kas občoraren
- o hakaja pro feder dživipen

So duj seri pal o Dopheňipen (*maškar save perel the e Slovacíko*) hine musaj te lel o keribena kaj pes te nakeřen o bikeňibena le manušenca, so oda jek pre soste the musaj le čavoren te dodikhel pro feder anglo savore nalačipena. Nekbareder principos le Dopheňibnaske hin so nekfeder te avel le čavorenge.

Kana tumen dikhľan pre tumare jakha abo džanen pal oda kaj pes phageren le čavorengre o hakaja, **musaj so sigeder te phenel pre sociálnohakajengro dolikeřiben predal o čavore the sociálno kuratela**. Kada urados/ratušis hino the musaj te naphenel avri tumaro nav, kana tumen les vaš kada mangen.

O kontakta pro socialnohakajengro dolikeřiben predal o čavore the socialno kuratela andre župakere urada arakhena kadaj **https://detstvobeznasilia.gov.sk/kontakty-pomoci** abo pre **hijabutno telefono linka** Učibnaskro bučákeřo, sociálno the famelijakro urados, abo Národnou linku pro žutipen pre pomoc ale čavorenge so hine andre dar pro buter sar ni(c)k

📞 **0800 191 222**
🌐 **www.viacakanick.sk**

Čavorengere bijava hine o bikeňiben le manušenca. O bikende čavore hine o mardeskere so kampel te phenel le phandlenge, vaš oda **Vičinen**:

Národnou linku pro žutipen le mardenge
so hine bikende manuša
📞 **0800 800 818**

Národnou urados so pes marel vaš nalačhi migracia
(o urados so pes marel vaš o bikeňiben le manušenca)
📞 **0961 050 761** 📩 **ool@minv.sk**

🌐 **www.minv.sk**
🌐 **https://prevenciakriminality.sk**

Bratislava	0961 046 014	B. Bystrica	0961 605 790
Trnava	033 556 47 09	Žilina	041 511 74 25
Nitra	037 654 93 24	Prešov	051 708 24 58
Trenčín	032 741 12 50	Košice	055 600 14 45

Sakone čavores hin hakaja pro lačo dživipen

Nakamle bijava

So hin o bikeňiben le manušenca

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PREVENCIA KRIMINALITY

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VÉC A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ÚRAD SPĽUMOCNENIA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE ROMSKÉ KOMUNITU

CHRÁMNE DETI PRED NÁSLÍM

khangeri, či so len del vera – mangavipen o angluno Róm, či hine čhinde pro urados, či na, the so jek dujendar hino terneder sar 16 berš – **hin phageripen le manušengre hakaja** the musajibeneskere zora.

Nakamle bijava

Hine sa jekh o bikeňiben le manušenca. O bikeňiben le manušenca hin o trestno činos. Nucimen/nakamle bijava nane čačeste phandle bijava.

O hakaja pal e famelija phenen, kaj pal o bijav so hin nakamlo terneder manušestar sar 16 berš nane čačikano. Avka hin kaj pal o bijav so kerde the kola so nakanenas nane čačikano.

O nakamle bijava pes keran the akana. Le beršestar 2015 has pre Slovačiko kerdo buter sar 15 so has kerdo bikeňibnaha. Has oda paš o 12 beršengere manuša. O marde has o čhajora, ale šaj pes kada ačhel the le mursorenge („o terno“).

Sako phureder manuš so dophenel o bijav, abo kamel te lel e vera čhavoreha terneder sar 16 berš phagerel o hakaja:

- o čhavore nane le hakajendar so šaj len e vera,
- o jekhetano dživipen so ile e vera the nane čačikano našči pes domukhel .

O hakaja phenen kaj e čhajori našči avel „veraduňi džuvľi“ ale hiňi mardži – obeť phare hakajengro keribnaske.

Šaj oda šaj Te doprindžarel

kaj oda čhavoro hino mardo nucimen andro nakamlo bijav?

Maškar nekbuter prindžaripena andro nakamle bijava hine:

- Kaj imar oda čhavoro nabešel khore kaj bešelas (*zagaruven kaj bešel paš e famelija*),
- Šaj pes uraver inakšeder bo musaj (*veraduňi džuvľi urel džindžarde roklí, the zaphandle lake o bala*),
- Nalačhes pes sikavel, naphirel sako džives andre siklardi ,
- Šaj pes dičhol kaj nasvali pre psichika, šaj avel buter čučvali, buļali,
- Šaj pre aja čhajori dičhol kaj naasal, kaj pre late pharipen, kaj hiňi mardži
- Šaj avel oja čhajori rušči pre daj the o dad
- Šaj avel khabni, abo šaj la avel imar cikno.

O thana kaj šaj pes keran o nakamle bijava:

- Ajse thana kaj hine o komuniti so nane phundrarde avrenge so kamen te dolíkerel o purane dživipena: (*avka sikaven peskere čhaven te dživel sar varekana, kaj le müršes hin bareder lav, e džuvľi musaj te šunel, the hiňi pre kada kaj te hordinel te čhavoren the te pratinel andro kher, the kana nadolíkeren o romane pheňibena andro famelji ta šaj len thoven andro magardo, šaj keran o krisi, šaj len čhiven avri andal e komunita, ňiko leha našči te vakerel*).

Musajibnaskro veraduňipen

šaj pes sikavel sar musajibnaskro bučikeriben. So duj šaj avel sar o bikeňiben le manušenca, the šaj oda naprindžaras.

Jekhetane dikhibena musajibnaskere bučenca the musajibnaskere veraduňipena

Makarsavi čhavorengri buči

- Oda sa nalačhes pro teštros, pro šero, the pre psichika le čhavorenge,
- Resel andro nalačho phiriben andre siklardi, the šaj odžan odari.

Nek goredér čhavorengri buči

- Šaj pes sikavel sar nucimen buči, šaj le čhavoren bikenen.

Čhavorengeri buči musarel o sascipen

o baruviben

- Thovel le čhavoren andro vastengro nalačhipen
- Thovel le čhavoren andro le šereskero nalačhipen
- Thovel le čhavoren andro seksuálno nalačhipen
- Thevel le čhavoren andro nasvalipen, abo šaj ačhel lazaris
- Šaj dodžal dži kijo meriben.

**Dikhen oda sar averipen?
Aňi amen na dikhas.**

* O sudos šaj domukel e vera/veraduňipen le terne manušenge so lenge hin buter sar 16 berš, te oda hin lačho the kamlo veraduňipen prekal o savore andro jekhetaniben.